

"INSPIRASJON"

KAI FJELL og KÅRE TVETER

Jubileumsutstilling 20. mai – 13. august 2017

2002

2017

Kai Fjell: "Fruktfattet", 1984, olje/lerret, 80 x 100 cm

Kai Fjell: "Den blå svane", 1988, olje/lerret, 80x100 cm

KAI FJELL SOM INSPIRASJON

Utgangspunktet for utstillingen er at blant de kunstnere som Kåre Tveter (1922 - 2012) ga uttrykk for hadde hatt betydning for ham, var Kai Fjell (1907 - 1989). Sammenstillingen virker ikke åpenbar. De to har da så lite til felles? Eller er det noe vi har oversett?

Fjell og Tveter tilhørte to generasjoner som er preget av temmelig forskjellige kunstneriske idealer, men de har begge til felles at de kom frem til sine personlige kunstneriske språk ad omveier. Kanskje var noe av den inspirasjon Tveter kan ha funnet i Fjell knyttet til det at Fjell på en forbilledlig måte hadde holdt fast ved sitt kunstneriske kall gjennom motstand og tvil, mer enn at det var tale om en direkte impuls fra den eldre kunstneren?

Fjell trivdes ikke som elev av Kunstakademiet i Oslo. Han tok seg arbeid som reklametegner, men trangen til å formulere seg i egne bilder ble for sterk. Heldigvis ga han aldri opp kunstnerdrømmen. Utover i 1930 fant han fram til en særegen sammensmelting av kunstneriske impulser hentet fra ulike stilarter med en sterk fortellerevne i drømmeaktige fabuleringer over livets grunnvilkår knyttet til liv og død, erotikk, livsglede og angst. Fjell fikk sitt store gjennombrudd i 1937 og etter det fortsatte han å være en favoritt blant kritikere og ikke minst blant publikummere.

Tveter utdannet seg i merkantil retning. Han hadde maleriet som en hobby ved siden full jobb i bank. Ønsket om å utvikle hobbyen til et yrke var der hele tiden og i 1954 kom han inn på Kunstakademiet der han gikk hos Per Krohg og Alexander Schulz frem til 1957. Han debuterte samme år i Unge Kunstneres Samfunn og fikk en god mottakelse blant kritikere. Han gjorde en så god figur på Høstutstillingene i 1961 - 65 at han ble tildelt Statens 3 - årige arbeidsstipend i 1963. Det satte ham i stand til å bli kunstner på heltid og dette ga ham ro til å male opp en hel utstilling. Den fant sted i Galleri K.B. (Kaare Berntsen) i 1965. Utstillingen ble hans endelige gjennombrudd i en alder av førtitre år med innkjøp til Nasjonalgalleriet. Året etter stilte han ut med akvareller. Mottakelsen av akvarellene sto ikke tilbake for hvordan maleriene hadde blitt møtt. Tveter kan regnes som en fornyer av akvarellkunsten også i nordisk sammenheng.

Tveters kunstneriske gjennombrudd kom med bilder der han med utgangspunkt

Kai Fjell: "Ventende mann", 1954, olje/lerret, 145x130 cm

i naturmotiver forenkler og konsentrerer seg om noen få hovedformer og dominerende koloristiske temaer. Han fikk en posisjon i første rekke blant modernistiske naturlyriske norske malere gjennom bilder som løfter frem fargene og lysets stemningsskapende virkninger med en utpreget sans for motivenes stofflige overflatevirkninger.

Den kunstneriske forbindelsen mellom de to finner vi i Tveters bilder fra før gjennombruddet i 1965. I de første etterkrigsårene var Kai Fjell ved siden av Arne Ekeland den viktigste inspirasjonskilde for mange unge

norske kunstnere. Fjell var kjent for sine figurative bilder malt i en røff, ekspresjonistisk stil. Stilen finner vi igjen hos Tveter i bilder fra tidlig i 1950-årene; malerier som bildet av en hengslet mann som vender seg mot oss som betraktere med et tomt, forskrekket blick. Vi blir påmint om Fjells angstfylte skildringer av menn i angst og smerte fra de tidlige 1930-årene. En smerte og angst som ofte er knyttet til voldelige scener. Noe slikt finner vi ikke hos Tveter.

Sammenliknet med Fjells intense bilder er det noe forsiktig over Tveters maleri. Inntrykket er nok at han er mest opptatt av den

Kai Fjell: "Jordmorbud", 1949, olje/lerret, 100x108 cm

koloristiske virkningen av mannens oker - sienna fargede jakke mot alt det grønne og blå i grantrærne og de stupbratte fjellsidene i bakgrunnen. Den rødbrune bygningen midt på bildet balanserer komposisjonen, som et nav i et hjul. Tveters figurative bilder har sin styrke i koloritt og komposisjon og ikke i fortellingen. Her kommer den store forskjellen mellom de to malerne til uttrykk og det er talende at mens Fjell fikk sitt gjennombrudd i sterkt følelseladde fortellende bilder, fikk Tveter først sitt gjennombrudd når han la fortellingen til side. Tveters posisjon som maler hvilte i hans egen generasjon på at han etter hvert

fremsto som en av våre mest fornemme kolorister som dyrket det rene maleriet.

Fjell forlot de dystre motivene som dominerte i hans maleri frem til gjennombruddet i 1937, til fordel for bilder som hyllet livet i alle dets skikkelser. De fleste av Fjells malerier på utstillingen er preget av dette kjærlighetsfylte og samtidig nysgjerrige blikk på omgivelsene. Kvinnen er i hans univers en fruktbarhetsgudinne og en uendelig kilde til inspirasjon som driver mannen frem til dåd. Finner vi ham ensom og alene i dype tanker er det stor sjanse for at følelsene er inspirert av en kvinne.

Kåre Tveter, "Sommerdag på tunet", 1955, 67x50 cm

Kåre Tveter, "Mot høst", ca 1955, 37x45 cm

Det kjærlighetsfulle blikk som ble dominerende hos Fjell finner vi igjen også i Tveters kunst når han i ett av de tidlige bildene viser oss en maler ved sitt staffeli ute på gårdsplassen. Maleren er omgitt av hustruen som vasker i stampen, sønnen som graver i jorda og datteren som hopper tau. Det er et blondt og fagert bilde av en familie i harmoni med hverandre og med sine omgivelser. Familien er også omdreiningspunktet i en stor del av Fjells kunst. I det hele er det påfallende i hvor stor grad norske kunstnere i tiden under og etter krigen valgte familiegruppen som et motiv for sin kunst. Der ligger det nok en sosialpsykologisk reaksjon på den angst for splittelse og oppløsning som krigen brakte med seg som en erfaring.

Skildringer av mennesker forsvant tidlig ut av Tveters malerier og akvareller. Der figurene kommer tilbake er i tegninger til boka «Heilt Odøling». Der kaster han et skrått blikk på sine sambygdinger. Den presise, kraftige streken i illustrasjonene har et umiskjennelig slektskap med den Kai Fjell brukte i sine tegninger. Ikke minst i sine mange poengterte og humoristiske skildringer av slekt og venner som han kunne strø om seg med. De to kunstnerne har et humørfylt blikk som er skarpt, men ikke ondsinnet for det særegne og komiske i den enkelte personens fremtreden. Kanskje var det en beslektet sans for humor Tveter satte høyest hos sin kollega?

Øivind Storm Bjerke

Professor kunsthistorie UiO

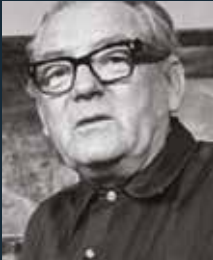

Kåre Tveter, "Budskapet", ca 1950-52, 34x26 cm

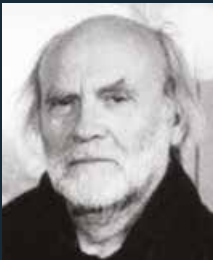
Kåre Tveter, "I dalen", ca 1950-54, 45x37 cm

"INSPIRASJON"

Kai Fjell (02.03.1907 – 10.01.1989)

Kai Fjell fikk sitt gjennombrudd som kunstner i en alder av 30 år ved suksessutstillingen i Kunstnernes Hus i 1937, og var aktiv helt frem til sin død nær 82 år gammel. Bondegutten ble født i 1907 i Skoger utenfor Drammen. Allerede som barn viste han en usedvanlig evne til å tegne og male. Fjell fulgte ikke tidens trender, han gikk sine egne veier og sa at det han slet mest med i kunsten var å glemme alt han hadde lært. Hans bruk av symboler gjør bildene spennende og mangetydige. Sentralt i denne symbolverden står kvinnen – naturens feminine kraft som har omsorg for skaperverket og bringer livet videre.

Kåre Tvetter (25.01.1922 – 21.03.2012)

Kåre Tvetter, født 25. januar 1922 i Sør-Odal, ble utdannet ved Kunstakademiet under professorene Per Krogh og Alexander Schultz. Han debuterte som maler i 1957, og hadde sin første separatutstilling i 1959 i Unge Kunstneres Samfunn i Oslo. Kåre Tvetter fikk sitt gjennombrudd i 1965, og døde 21. mars 2012, 90 år gammel. Tvetter talte selv gjerne om lyset som sitt egentlige motiv. Han knytter seg med det til en tradisjon der lys blir forbundet både med noe guddommelig, men også med noe høyst materielt og rasjonelt.

Idé og opplegg ART PRO forlag v/Trond B. Olsen i samarbeid med professor Øivind Storm Bjerke (UiO), Bamse Fjell (sønn av Kai Fjell) og Henriette Eriksen i Sør-Odal kommune.

Samarbeidspartnere til Galleri Lyshuset i 2017:
Odal Sparebank, Veflen Entreprenør AS, Eurospar, Lilleseth Kjetting,
Sør-Odal kommune, Kåre Tvetter Galleri Lyshusets Venner.

Stiftelsen Lyshusets billedsamling består av 128 bilder, donert av maleren Kåre Tvetter. Samlingen omfatter 97 oljemalerier, grafiske trykk og akvareller, samt 31 originalillustrasjoner (strektegninger). Galleri Lyshuset ble offisielt åpnet av H.M. Dronning Sonja 25. oktober 2002.

KÅRET TVETER GALLERI LYSHUSET

Ole Dysteruds veg 15, 2100 Skarnes
www.lyshuset.no